

יחס התורה ליחיד הסובל מנטיות הפוכות/ הרב יגאל לוינשטיין

לסיום אדבר על היחיד, על הפרט הסובל מנטייה כזאת. אני רוצה להגיד, גם בציבור הדתי יש נערים ונערות שיש להם נטיות כאלה ואני רוצה להגיד כמה דברים ביחס לפרט. כל מה שאמרתי עד עכשיו זה ביחס למאבק על דמותה של מדינת ישראל וזה לא דבר שנוגע ליחיד כלל וכלל. אם יש לנו חבר כזה, אם יש חברה כזאת, בחורה כזאת, או כל אדם אחר, זה לא משנה, זה צער גדול מאוד. זו נטייה מאוד מאוד קשה. זה כאב לב מאוד עמוק. זה דורש תמיכה עצומה מהחברים, מהחברה. היחיד סובל סבל גדול. כמו שיש הרבה דברים קשים בחיים, זה אחד מהם, מהקשים שבהם. חשוב מאוד לתמוך, חשוב מאוד לעזור לפרטים הסובלים. גם אצלנו במכינה שלנו הרבה שנים קיימת התופעה הזאת. אנחנו כמסגרת מסודרת עוזרים לנערים האלה, תומכים בהם, מעודדים אותם ומחזקים אותם. והכי חשוב, צריך לדעת, דבר ש"אסור" להגיד אותו אבל חייבים להגיד אותו מי שיש לו אהבה – **אפשר לעזור לאנשים לחזור להיות סטרייטים. ואני אסביר את הדבר הזה.**

בכל האתרים שתפתחו בתחום הזה, בתחום של אנשים עם נטיות הפוכות, יהיה כתוב שם באופן אבסולוטי ומוחלט, כמו ברזל, 'לא ניתן לשנות את הנטייה הזאת, נולדים איתה והיא יותר חזקה מכל הנטיות בעולם'. אע"פ שהפילוסופיה הפוסט מודרנית, שבשמה הם באים, טוענת שהזהות היא נזילה, היא הבניה חברתית, אבל כשמגיעים לאנשים עם נטיות הפוכות יש סתירה לוגית בתוך העולם הפוסט מודרני. כשהם מגיעים לנושא של אנשים עם נטיות הפוכות, פתאום הזהות נעשית הזהות הכי חזקה, מוצקה, שלא ניתנת לשינוי כלל וכלל.

טוב, אנחנו לא מסכימים לזה. מה אנחנו מכירים? אנחנו מכירים מפסיכולוגים ופסיכולוגיות רבים שעובדים עם בני נוער בתחום הזה, הרבה פעמים הרקע הוא רקע של מורכבות פסיכולוגית שקרתה לנוער, מורכבות נפשית שקרתה לנוער או לנערה בגיל צעיר, מסיבות רבות ומגוונות, שלקחו את הנטייה המינית של האדם לכיוון הלא טבעי. העזרה הטיפולית המרכזית שהמטפלים משתמשים בה היא לחזור חזרה לנקודה שיצרה את השינוי, החוויה הנפשית שחווה אותו נער או נערה, ועוזרים לו לעבד מחדש את החוויה שגרמה לנטייה להשתנות, ואם מצליחים לעבד נכון ברמה מקצועית טובה וגבוהה, הנטייה חוזרת מאליה למקומה. כלומר, המטפלים הרציניים היום לא מתעסקים עם הנטייה, לא מנסים לקחת את הנטייה ובכוח להכריח אותה להיות אחרת, אלא הולכים אל השורש שגרם לנטייה הטבעית לסטות מדרכה ולהגיע לאן שהיא הגיעה. ולכן, יש אפשרות לעזור לנערים ולנערות הללו. האם אפשר לעזור לכולם? לא. כמו בכל בעיה כמעט בחיים לא ניתן לפתור את כל הבעיות, אבל להרבה בנים ובנות, וככל שהגיל הוא יותר צעיר יותר ניתן וקל לעזור, ואני עוסק בסוגייה הזאת שנים רבות, ואני רואה שככל שהפנייה היא בגיל יותר צעיר, וכשיש נטיות כפולות – גם וגם, זה הכי פשוט לעזור.

לפני שנה עשיתי מסע בקהילות דתיות בכל הארץ, אני חושב שביקרתי בכמאתיים קהילות, ולא מעט אנשים פנו אלי בסוף השיחה והציגו את עצמם מאוחר בלילה בשקט, אנשים מבוגרים שיש להם כבר משפחות, הם הציגו בפניי את המשפחות שלהם, ואחרי שהם הציגו לפני את המשפחה, את האישה ואת הילדים בתמונות, אז הם סיפרו לי שהם היו ילדים עם נטיות כאלה בעבר והיום הם חיים באושר עצום עם אישה. לא מדובר על כפייה, לא מדובר על אלימות, לא מדובר על מכות חשמל, לא מדובר על טיפולי המרה. כל המילים האלה, שבעצם מנסים להסיח את הדעת ולהגיד שיש כאן פגיעה ואלימות והמרה וכל הדברים הנוראיים האלה, זה בשביל לסתום את הפה לאנשים שרוצים לעזור לנערים ולנערות להגיע למקום מבוקשם, להקים בתים נאמנים בישראל.

זה ביחס ליחיד ולפרט הסובל, שוודאי חובתנו ואחריותנו המוסרית לעזור להם כפי מה שאנחנו יכולים ויודעים, על פי המדע של היום והטיפוליים שלו, ומה שאנחנו מסוגלים לעזור זו בהחלט חובתנו ואחריותנו.

עד כאן דברי בסוגיה, אמפתיה אל הפרט ולא לגיטימציה חברתית לתופעה שעוקרת את מושג המשפחה, המושג שמעמיד את העם לדורות, מיסודו.

אם יש לאנשים שאלות על הדברים אנו מוכן עכשיו להקדיש זמן לשאלות.

שאלה: הרב אמר שככל שמטפלים בזה בגיל צעיר זה יותר יכול לעזור. מה ההגדרה של גיל צעיר?

תשובה: המטפלים מדברים על גילאים מחמש עשרה, גם שלוש עשרה וארבע עשרה, ותלוי מתי הנטייה הזו מתחילה להופיע באדם, אצל בנות זה אולי יותר מוקדם, הנטייה המינית בכלל. ההתבגרות של בנות היא בגיל צעיר יותר. סביב השנים האלה מתחילה ההתפתחות ושם כבר אצל ילדים בגילאים האלה הם מתחילים למצוא תחושות כאלה של גם וגם, בלבול. גם בגיל ההתבגרות ההתפתחות ההורמונלית היא לא תמיד מאוזנת בין הצד הזכרי לנקבי בתוך האדם והיא יוצרת אצלו הרגשות מבולבלות. הפסיכולוגים אמרו לי שעד גיל עשרים ושניים, שלוש, די בקלות ניתן לפתור את הבעיות. ככל שאתה הולך לגילאים יותר צעירים, יותר פתיר, אחרי זה זה כבר נעשה מורכב. מדוע? כי זה מתקבע. כמו נטייה שאתה חי איתה, כמו שאומר הרמב"ם, אחרי המעשים נמשכים הלבבות, זאת אומרת ההרגלים יוצרים טבעים, ככה אנחנו מכירים את זה בתורת המוסר, שאם אני גומל הרבה פעמים חסד אני נהיה בעל חסד, נותן הרבה פעמים צדקה אז אני מתמלא בחסד, אחרי המעשים נמשכים הלבבות. אם אדם חי הרבה מאוד שנים עם נטייה כזאת, לא מטפל בה, או חס ושלום גם נותן לה ביטוי מעשי, אז היא מתקבעת באישיות והופכת להיות טבע יותר ויותר קשוח ויותר ויותר עמוק ומוטבע בנפש, ולכן בגילאים יותר מבוגרים מאוד מסובך לטפל בבעיה הזאת.

לא מזמן היה לי מקרה עם נערה צעירה שפנתה אלי, לא זוכר בדיוק את הגיל, חמש עשרה שש עשרה, והיא ביקשה את עזרתי אחרי אחת השיחות שנתתי. אמרתי לה שנדבר מחר, החלפנו טלפונים כדי שאני אפנה אותה למטפלת שעוסקת בתחום הזה, מישהי מאוד מוצלחת. חיכיתי שהיא תיצור קשר, היא לא יצרה, ניסיתי ליצור איתה, היא לא חזרה אלי. לקח שבוע שלם ולא הצלחתי, וכיוון שהייתי מאוד מאוד מוטרד למה היא נסוגה, חשבתי שאולי היא חששה, פחדה, אולי היא נבהלה מכל העניין, שאולי יקרה לה משהו רע. ניסיתי דרך הקהילה, לא סיפרתי מה מדובר, אבל אמרתי שאני מחפש נערה מסוימת, ודיברו איתה ואמרו לה שאני מחפש אותה. היא חזרה אלי. שאלתי אותה, מה קרה? היא סיפרה לי שהיא דיברה עם ההורים וההורים אמרו לה, עזבי זה יעבור. אל תתעסקי עם זה. אמרתי לה, תגידי להורים שזה בדיוק הפוך. אם לא תטפלי בזה זה לא יעבור, ואם תטפלי זה יעבור. חזרה אל ההורים והם קיבלו את הסברה ונתתי שם של מטפלת. אחרי כמה חודשים מצלצלת אלי האמא של הנערה ואומרת לי את המילים הבאות: הצלתי את חיי הילדה ואת חיי האבא והאמא שלה. המטפלת היא גאון בתחום והיא יודעת לעשות עבודה נפלאה. החזירה אותה להיות ילדה רגילה לחלוטין. כשהיא פנתה אלי היא אמרה, 'אני נמשכת לנשים', אבל אחרי חצי שנה היא חזרה להיות ילדה רגילה, נמשכת לגברים.

שאלה: איך בתור חבר אני יכול לעזור לחבר אחר שאני מכיר שקצת קשה לו לדבר על זה ולהתעסק בזה?

תשובה: לחטט זה מסוכן. הצוות שלנו עבר קורסים. כמו שיש קורס עזרה ראשונה במד"א, אתה רואה מישהו פצוע על הכביש, אם אין לך שום ידע אתה לא יכול לגשת אליו כי אתה יכול לגרום נזקים, כך גם בתחום הזה. אני חושב שצריך לאפשר למצוא אדם שקשור אל אותו בחור, מחנך, מורה, מדריך בוגר, מישהו שהוא יכול להיות פתוח בפניו, גלוי לב, שהוא ירגיש שלא יאונה לו רע אם הוא יפתח את ליבו. אנחנו ממש עברנו קורסים, לא בלפתור את הבעיה, אנחנו לא פסיכולוגים, אצלנו במכינה כל הצוות כולו, הבאתי אנשי מקצוע שיסבירו לנו מה זה עזרה ראשונה. פירוש, כשנער בא ומספר לר"מ שלו, כך וכך מצבי, ומה קורה איתו והחוויה הקשה של רגע שבו אדם חושף את הצד הזה באישיותו, זה רגע קשה מאוד שצריך להיות בעל רגישות גבוהה ועם ידע מה להגיד ואיך להגיד, איך לחזק, איך לעודד, איך לתת תקווה. כל העסק הזה הוא בנוי על אמון גדול בין שני הצדדים, וזה התנאים הטובים לתת מענה לעניין. לכן צריך זהירות גדולה. אני מדבר פה בעקרונות כלליים, אני לא יכול להגיד תגיד לו כך או כך. צריך לדעת מהם התנאים שאפשר. יש כאלה שיש להם חברותא בוגרת בישיבה, במכינה, יש כאלה שבתוכן יש להם מדריך בוגר וכן הלאה, גם אצל בנות. אגב, היחס בין נשים לגברים בתחום זה אחד לשניים. אצל גברים יש את הנטייה הזאת פי שנים מאשר נשים.

שאלה: מה הרב אומר למי שלא מצליח להשתנות? הרי יש אנשים שלא מצליחים למרות הכול. ובכלל מה אחוז ההצלחה של הטיפולים האלה?

תשובה: בשביל להצליח צריך שני תנאים. קודם כל יש דרגות בזה. כמו בכל הבעיות הנפשיות, גם בזה יש דרגות. אני עובד עם קרוב לעשרה מטפלים שונים, והם מדברים על הצלחה, כשאני אומר הצלחה אני לא מתכוון לזה שבעתיד הוא יבנה בית נאמן בישראל, אני מדבר על זה שהוא נמשך שוב לנשים, או שהאישה נמשכת לגברים. כלומר, לא מדובר פה על לקחת בחור שיש לו נטייה לגברים ואומרים לו תתחתן עם אישה בעל כורחך ותביא ילדים ותחיה בתוך מציאות קשה ובלתי נסבלת שכזאת. לא על זה מדובר, וזה מה שתמיד אומרים. מאשימים את אלה שעוזרים בטענות הקשות האלה. זה לא נכון. זה פשוט לא קיים. אני חושב שמי שמוסרי זה מי שמנסה לעזור ולא מי שנמנע מלעזור.

אז אני מכיר כעשרה מטפלים, והם מכירים מאות ואלפים, והם מדברים על סדר גודל, זה לא סטטיסטיקה מדויקת כי גם בזה יש רמות של הצלחה, הם מדברים על בין שישים לשמונים אחוז. זה הרבה מאוד, הרבה מאוד, בטח ובטח ביחס לתפיסה המקובלת בעולם שלא ניתן לעשות כלום וצריך להשלים עם זה.

מה עושים עם עשרים שלושים אחוז שלא ניתן לעזור להם, כמו בכל הבעיות הנפשיות הקשות שקיימות בחיים? זה מסובך.

מי שרוצה אז הוא נאבק לשמור על טהרתו כי הוא יודע שצ'לם אלוקים זה הדבר הכי יקר בחיים, להישאר אדם שבצ'לם אלוקים נברא ולא לחיות בסתירה לזה. זה יותר יקר מכל דבר אחר.

שאלה: יש בציבור הדתי לאומי תחושה שמדחיקים, שמתעלמים, שלא מטפלים, שלפעמים לא נוקפים אצבע לטובת אנשים כאלה, נראה שלא מכוונים את האנשים לטיפול. החברה נותנת על זה רק ביקורת לא מגישה עזרה ולא דואגת ולא חושפים את הדברים.

תשובה: קודם כל, אם זה המצב, אני לא מתווכח על המצב, אני לא יודע מה המצב, אני יודע מה המצב במוסד שלי, במוסדות שאני קשור אליהם. אין ספק שהנושא הזה הוא נושא חדש שלא התמודדנו איתו בעבר. מדוע? כי בעבר אי אפשר היה להקים משפחות כאלה, והחברה, גם העולמית, גם הנוצרית גם המוסלמית וגם היהודית היה ברור לה שזה גילוי עריות. האנשים האלה בד"כ הסתירו את עצמם ולא נחשפו. העולם הליברלי איפשר לאנשים לחשוף את עצמם מבלי להיפגע. ברגע שיש חרות ליחיד לחיות על פי רצונו, ובלי שהרוב יפגע בו, אז הדבר הזה נפתח. וזה נפתח גם בחברה הדתית. אנחנו רואים שהחברה הזו שייכת לכל החברה העולמית. הידע החדש שהתחדש שיש נטייה כזאת שהיא איננה תוצאה של תאוה ויצרים בלבד, שיש ילדים טהורים ובנות נפלאות ושהם גדלים בבתים ישרים והגונים ומעולם לא חוו פריצות, או פגיעה בתוך התא המשפחתי, הם מעולם לא ראו דברים שאינם ראויים, והם מוצאים בנפשם העדינה והרגישה נטיות כאלה.

זאת אומרת, מה שהעולם הרפואי פסיכולוגי, הם לא מצאו שום גן לדבר הזה, זאת אומרת למה אני אמרתי מקודם שיש טיפולים פסיכולוגיים, כי אין שום גן לזה. לא מצאו שום גן שמראה שיש באדם צד כזה. לכן הכיוון הטיפולי הוא הכיוון המרכזי. אבל בעצם מה שהתחדש בעולם שאנו חיים בו היום, בעולם הרפואי הפסיכולוגי המודרני, שקיימות נטיות כאלה שהן אינן תוצאה מתאוה או רצון לעבור עבירה של גילוי עריות, אלא יש נטייה כזאת. תהליך המעבר מהבנה שזה לא רק תאוה אלא יש פה נטייה שמכבידה על האדם אע"פ שמבחינת עמדתו היסודית הוא לא אדם מושחת ולא אדם שרוצה לעבור על התורה וכן הלאה, המעבר לזה, בכל העולם ובכל התרבות, וגם אצלנו הידע החדש הזה יצר תהליך בתוך החברה הדתית של עיכול הנושא והבנה שיש מרכיב חדש של הנטייה. זה לא שינה שום דבר ביחס למעשה האסור, אבל זה שינה לחלוטין את ההבנה שבעצם לא מדובר פה על דחף של ריקבון מוסרי, אלא מדובר פה על נטייה שהיא מופיעה באדם בניגוד לרצונו, והוא לא היה רוצה להיות שם בכלל.

התהליך של הלימוד של העניין, הכשרת מורים ומחנכים, הבנה של הצרכים של הבחור או הבחורה, המעבר מעולם שזה רק שייך לשחיתות לעולם שבו יש דחף כזה ונטייה שאיננה קשורה, שיש הפרדה בין העולמות, כמובן שיש גם אנשים שעושים את זה מצד ריקבון מוסרי, אבל אנחנו לא מדברים עליהם,

אנחנו מדברים על הנערים והנערות ההגונים והישרים כמו שאני פוגש. **כל מי שאני פגשתי אותו עד היום אצלנו זה ילדים מתוקים מדבש, ממש ילדים מתוקים, זה פשוט כאב לב לראות את המתקוקות ואת אהבת התורה ואהבת ה' אחד, עם הנטייה הקשה הזאת שגורמת לסבל שלא יתואר. התהליך הזה של להבין את ההפרדה הזאת, וב' להבין את הכלים הטיפוליים, גם העולם הפסיכולוגי הוא די חדש בתחום הזה, כי בעבר גם הוא סבר שהנטייה הזאת מעוותת, והיום הוא הגיע למסקנה טיפולית שזה לא הנטייה מעוותת אלא זה איזה הסתבכות נפשית שהביאה את הדחף למקום לא ראוי. העולם כולו עובר תהליך של הבנה יותר מחודשת בעניין, וגם העולם הדתי. את הנתונים הביולוגיים והנפשיים אנחנו לא יודעים, זה מה שהמדע גילה ואנחנו לומדים את זה בדיוק כמו שכולם לומדים.**

שורש הוויכוח העמוק הוא האם דרך הטיפול זה מתן לגיטימציה לגילוי עריות, או דרך הטיפול זה להציב את זה כבעיה ולתת לה מענה, נפשי, פסיכולוגי, או כל מה שהעולם המדעי הפסיכולוגי מסוגל לתת. ככל שהעולם הפוסט מודרני בעצם טוען שאין נכון ולא נכון, וכל אחד יחיה איך שהוא רוצה, אז אני לא מדבר כרגע על השאלה החברתית הכוללת עליה דיברתי קודם, אבל רק מגדירים את התופעה כך והם משאירים הרבה אנשים אומללים בתוכה. כי אם ניתן לעזור לאנשים, תעזור להם. אבל ברגע שאתה הגדרת שזה לא בעיה, זה לגיטימי כמו נטייה רגילה, אז אנשים שאפילו בגיל צעיר מתלבטים בין הנטיות ואפשר מאוד לעזור להם, לשבעים אחוז ניתן לעזור להקים בתים סטרייטים רגילים, אבל בעולם של דה לגיטימציה למי שמנסה לעזור, ובעצם דוחפים את כל מי שמרגיש נטייה כזאת, או אפילו נטייה כפולה, שזה רוב הצעירים בד"כ מרגישים נטיות כפולות, שזה הכי קל לטיפול אגב מבין מנעד הבעיות שיש, אז התוצאה היא שדוחפים רבים לתוך מציאות אומללה כזו של בעצם לעמוד מול הקיר ולהחליט – אני דתי או לא דתי, אני יוצא החוצה, אני חי ככה, אני דורש לגיטימציה לחיות בגילוי עריות, העולם מקבל את זה, זה לגיטימי, גם אני אהיה כזה, אין לי ברירה, אני צריך להיות כזה.

כל הלחץ הציבורי התרבותי דוחף לזה, ליצור הרבה אנשים כאלה שחיים כך, ונותנים לגיטימציה לזה כך. ואני טוען שזה לא הגון ולא מוסרי ברמת היחיד. במקום לעזור למקסימום אנשים שניתן לעזור, ואלה שבסוף לא ניתן לעזור להם ימצאו דרכים לחיות בלי איסורים, כמו מה שאמרתי קודם, או שיצטרפו להתמודד עם זה בשארית חייהם, כמו שאר הבעיות האחרות בעולם שלא כולן נפתרות ובני אדם לומדים לחיות איתן עד סוף ימי חייהם, אז גם פה אנחנו נדרשים לגבורה לחיות על פי תורה, אצלי מי שלא נפתרה הבעיה. אבל מי שאפשר לעזור לו, חייבים לעזור לו.

עכשיו כיוון שזה תהליך שהולך ומתברר, והבעיה היא שהוא נמצא תוך כדי מאבק כללי של לגיטימציה של העניין, אז כל העסק הסתבך. אם זה היה נקי בעצם ואף אחד לא היה רוצה לתת לגיטימציה ולא היו תנועות לתת לגיטימציה ולא היו מגבים ובית המשפט לא היה מכריח את החברה בישראל להכיר במשפחות האלה כמשפחות שוות ערך למשפחה הרגילה, כל התהליך של לגיטימציה שעושים, אז היה הרבה יותר קל לחברה הדתית להתמודד עם הבעיה בצורה נקיה נטו ולהתייחס אל הפרטים הסובלים באופן הכי נקי והכי טהור. אלא שבמציאות שלנו שהכול מתערבב, וכל מי שבעצם מנסה לעזור זה כדי לתת לגיטימציה, ואם אני לא נותן לגיטימציה אז אני גם לא עוזר, אז הסיבוך הזה של איך חיים בנוסחה של אמפתיה ועזרה עד הסוף ואי לגיטימציה למעשים כאלה ולמשפחות כאלה, זו נוסחה מורכבת בתוך האישיות של כל אחד מאתנו, ובוודאי ובוודאי לכל מי שמחנך ומטפל ועוסק בדברים האלה. הנוסחה היא, האידיאלית מבחינה רעיונית, זה אמפתיה ועזרה וסעד לפרט הסובל, אבל לא לגיטימציה לא למעשה ולא למשפחה. איך חיים בתוכנו את הסתירה הפנימית הזאת זו עבודה פנימית שאנחנו צריכים ללמד את עצמנו. כל אחד מאתנו, אנחנו כמבוגרים וכמחנכים, זו סוגייה חדשה ובעזרת ה' נמצא את הנוסחה בתהליך, כמו כל הנושאים החדשים שבאים לעולם. אנחנו נמצא את הנוסחה המדויקת איך לשמור את התורה בטהרה ולהמשיך ולגלות את צלם אלוהים, מצד שני לעזור לאנשים סובלים.

שאלה: אני הבנתי שהנטייה תלויה בשינוי בכרומוזמים של הגוף, ואני שומע כאן מהרב שזה לא משהו ביולוגי, לא משהו שאדם נולד איתו.

תשובה: בכל המחקרים הכי חדשים שיש אין שום כרומוזום כזה, אין די. אן. איי כזה, אין שום צד ביולוגי שמישהו הצליח לשים עליו את האצבע. זה אגב כולם מסכימים. על הנטייה הנפשית הוויכוח הגדול בעולם, כרגע נעזוב את היהדות, האם ניתן על ידי טיפולים פסיכולוגיים מתאימים לשנות את הנטייה

גם אם אתה מניח שמקורה בעולם נפשי. האם ניתן ליצור תהליכים של עידוד הפניית הנטייה המינית למקומה הטבעי, כלומר לאיש ואישה. על זה הוויכוח.

פסיכולוגים רבים שיש להם ניסיון, שבאים מתוך עולם דתי שיש לו עקרונות של מוסר וערכים, אז הם מתאמצים מאוד למצוא דרכים טיפוליות לעזור לנטייה הזאת לחזור למקומה הטבעי. כמובן שמי שהפנים את העולם הרלטביסטי, הפרוגרסיבי, שבעצם אין נכון ולא נכון, אלא כל נטייה של כל אדם, איך שהוא רוצה ומה שהוא רוצה, וכל דחף שאיננו פוגע באחר הוא לגיטימי כמו כל דחף אחר, אז לא רק שהם לא מנסים לעזור לאנשים האלה, אלא הם יוצרים תהליך עמוק תרבותי של עזרה טיפולית לאנשים – איך ללמוד לחיות עם הנטייה הזאת ולהרגיש לגיטימיים וצודקים ושווי ערך לאנשים עם נטייה טבעית רגילה. אז בעצם יש כאן שני זרמים שממש פונים לכיוונים אחרים. אחד אומר שיש כאן בעיה וצריך לתת לה מענה, והדרך לתת לה מענה זה למצוא את הדרכים הטיפוליות המתאימות להפוך את הנטיות ההפוכות לסטרייט, להחזיר את הנטייה למקומה הטבעי. הדרך השנייה טוענת, אין סטרייט ולא סטרייט, סטרייט ולא סטרייט זה סתם הבניה חברתית, כי אין נכון ולא נכון בתחומים האלה, כמו שיש מישהו ימני ומישהו שמאלי, אף אחד לא מנסה לשנות השמאליים שיתחילו להשתמש ביד שמאל, כמו שאתה מבין שזה לא הגון לעשות את זה, אז יש לאדם נטייה כזאת וזה לא משנה למה, זו נטיותו, אז מה פתאום אתה אומר לו תנסה להיות בימין כשאתה בעצם בשמאל. ואז הם נאבקים לתת לגיטימציה שוות ערך. כמו שאחד כותב ביד שמאל וביד ימין, אז אותו דבר אדם שחי בגילוי עריות ואדם שחי איש ואישה בצלם אלוקים, שני הדברים האלה שווים.

בעצם המאמץ הגדול של השיטה השנייה מרוכז בלגיטימציה של הנטייה, בשעה שאנחנו מדברים על מאמץ אדיר לעזור לאנשים לחיות בצורה הטבעית כפי שברא אלוקים, זכר ונקבה.